

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Courier.)

Число 40.

Неделя 16. Новембра 1842.

Год. I.

И жить торопится и чувствовать спешить.

Вяземски.

МОЕ ПѢСМЕ.

Ой пѣснице сердца моя!

Цвеће, кое желю буди,

Да Геніју рода свога

Слѣдовати свак' се труди.

Да васть могу у зракъ плавый.

И у руину зору слати,

Да вамъ могу взглядъ правый.

И сву любкость рая дати!

Да крозъ такву наравь саину.

И сладкосћу сербскога духа,

Одкриваюћи среће тайну

Еште вредне обштег слуха,

И достойне да вас красне,

Сербске майке, снаше, моме,

Пѣваюћи многласне

Све пригерле къ сердцу јвоме.

Небы л' съ таквомъ слађомъ сласти

И одъ меда и нектара

Узбудиле пѣжие сгости

Свеобщтега Божјег дара:

Да и красный сполъ признаде

Како сербскога духа соко,

За изпунит' рода наде,

Мотри бистро и высоко.

Да разрачи гласть славуя;

Да разетера мрачне птице,

И да брани одъ олуя

Парнаскога цвећа кличе.

Да весело ови лете
 Да подъ пазкомъ оне стоб,
 Да се Србски вѣнацъ плете,
 Да се Сербскимъ гласомъ иое

Одъ пламена да му знаке
 Аићель златнимъ перцемъ води,
 Да и Сербской зори зраке,
 Већъ небесно сунце, роди!

Ник. Бороевичъ.

НАРОДНЫЙ ПОНОСЪ,

као основъ явногъ просвѣщенија.

одъ

Милослава Свѣтогорскогъ.

„Дайте ми велику мысо, по којој
 ћу се управити“ реко је умирући Хер-
 деръ, дайте монду моји идеју,
 бы я вико, којомъ ће се нравствено о-
 крѣпiti, подићи и напредовати у до-
 стойной величини, и слави. Сва сила при-
 надлежи духу, мысли, а не тѣлу; па ако
 идеје, кадъ се мирно роде, у животъ смѣ-
 ло и дубоко продиру и груди человека
 разпалюю, нѣгову духовницу наравь по-
 буђую, као у бури пориваю къ бога-
 томъ, высокомѣрномъ, божественомъ
 одушевљеню: то су онда времена ве-
 личанствена, дѣловна, повѣстница јимъ
 еготврлява скрижали, и доказује, да
 родъ човечји одъ Бога произтиче,

како се то у преузвищеннымъ дѣлованьима появлює. Сва гласовита времена имала су собствену мысо, коя є была подстрекъ духовногъ гибаня, среточіе своеобщите дѣлателности: непреоборномъ силомъ обузима иста народе, и води ій помоћу трогателне, свако супротивлѣніе уништуюће краснорѣчивости къ доотойной цѣли. — И наше време иште подобне силовите, духъ човечій омлађуюће идеје, дабы се народи површие обычности, безмысленогъ тѣлесногъ живота или болешљиве тайнствене надутости супротив живе и пріятне духовне дѣлателности опростили, и свое явно станѣ савѣску и чувствованѣмъ вышегъ позвана чистіе и племенитие развјали. По основи пакъ нашегъ изображенія мысо, коя ће нась опетъ на болій животъ пробудити, све силе омладити, смѣло, высокодѣлануће, нравствено теженїе побудити, есть идеа . . . народногъ поноса.

Само кадъ рѣчъ ту изустимо, слѣдковзучно удараю иѣке жице у нашей унутарности: да — мы осећамо, мы ясно чувствуемо, да є постановлѣніе узвищенногъ народногъ поноса потреба времена, задаћа новогъ, дѣломоћногъ рода, духовній силовитый подстрекъ, кои намъ оскудѣва, и кои бы требало да дѣла, да наше унутарне силе опетъ оживе, окрѣпне се и у своеобщтемъ дѣлованю къ благородной цѣли саедине. Све лѣпо, нравно, узвищено и велико, што є кадгодъ човечество достићи могло, нязяснює се у понятію народногъ поноса. Видите ли смѣлый, поноситый, высокоуправлѣній народъ, кои иѣмо, бледо, снућено и страшљиво не пузи, него веселымъ благороднымъ, слободнымъ, ведримъ лицемъ ступа, свою вредность осећа, своя права познає и ова высоко цѣни: видите ли, тай народъ како се за закону слободу, поносъ и высоке цѣли човека узпалює, како се одъ други народа закланя, како се съ

душманима бори како своя права противъ свакога, тко бы му ји повредити хтѣо юначкомъ десницомъ законо и човечно бранити зна? видители, како му младежь напредує, како охоло и срећно у осећаню величанства свое домовине съ биоћимъ срцемъ, отворенымъ прсима, съ пламтећимъ погледомъ, горећимъ образима, узвищенномъ главомъ пѣснике и ораторе слуша, кои дѣла, славу, честь и безкрайний, светый поносъ домовине величаю? Кадъ то видите то одступите и реците: я самъ нашо, што самъ тражю, кодъ мене сумнѣ више нема; да — управљеніе свѣта има свою намѣру, свой планъ: напрезаня предуготовлѣнія, коима є наравъ одъ много вѣкова занимала се, времена су и достойна, да се човекъ за нынѣ труди и да къ нѣма тежи; човечество є изливъ божества, оно є позвано къ произведенію идеје божественога: ѕръ я самъ видіо народъ у иѣговомъ народномъ поносу. Наравъ има велика, узвищена позорія, али ништа не приподоблява се по-тресномъ образу пробуђења народа къ осећаню свое вредности. О како є величанственъ, лѣпъ, побудителанъ овай тренутакъ. Мрачно пріе бываше очима а садъ сѣваюћа, блистаюћа свѣтлость изпуњава све; пустъ, бе ње цѣне чиняшесе пріе животъ, а садъ на єданпутъ стои предъ нама у сјаиной достойной цѣли, срце бываше безъ радости, низкостима предано, а садъ прелива се у высокомъ, чистомъ-нравственомъ, великомъ одушевлѣнію. Како плодоносну, напредују и облагорођавају моћи посѣдує она сила идеа, видите изъ саревнованя племениты дѣла, која производе народи у заборављању и познавању себе, у приправномъ и ревишивомъ подчињењу себе јавој цѣли, явноме старало за своеобщте духовногъ благо рода, домовине и човечества. Народный поносъ још є единый моћный духовній подстрекъ садашни и будући времена, єдина моћна мысо, која основъ и ереточіе благороднотъ стана

быти може, зрачно диханѣ, кое ће умѣтностъ на вышій ступанѣ діни, божествена искра, коя успава се, ладне, премрел духове опеть къ животу, къ дѣлованию къ нравственомъ облагорођаваю требада подпали. Само є единий путь къ большой будущности . . . явный животъ, слободно развији народны сила, вѣро, жертвено и ћованѣявне законе слободе, што она помаже, да народъ самъ себе и свой поносъ позна. Само народномъ иносеу приписую се толика силна дѣла, коя су јошъ у старо доба свѣтъ чудомъ напунила, а и дана се показивати се почеше, коя ће доцнѣ лиетове повѣстнице славомъ напунити. Народны поносъ есть нација на вратма будущности. Народны поносъ есть основниј каменъ величанственогъ зданія умне еманципације човечјегъ рода.

СЛАВА И ХРАБРОСТЬ ПРЕСВЕТЛОГЪ Дома Аустрийскогъ приликомъ крестонос- ногъ Похода. (конецъ)

Задни Краљеви имаюни и усвоима державама доволни дѣла, дѣго време за- борове дѣло святаго креста. На један- ить доће гласъ: „Іерусалимъ є опетъ у рѣкама невѣрныхъ“. 1189 л. 2. Октовр. морадошесе Христіани Саладинъ Слата- нъ, Египетскомъ съ тымъ уговоромъ предати, да имъ животъ опрости, и у градѣ Турѣ живети дозволи. На о- вай за Христіанство жалостниј гласъ усѣгбби Папа трдъ свой Нѣмецке кня- зеве къ крестоносномъ походу возбужда- вати. Преволесе напослѣдакъ тры найве- ће Европейске силе лично къ освобож- денију Св. Града поћи: сирѣчъ Фрідріхъ I. Царь Нѣмецкий, Рихардъ I. Краль Ен- глезский, и Філіпъ Августъ краль Фран- цузский. Первый се дигне 1189. Путе- шествие мѣ бude съ неописанымъ тяго- тима сојужено. Често се морали по- беспѣтними, брејовими, ритовими и ин-

мама гладни и жедни пѣтовати. И кадъ се већь овай благоговѣйства пѣтъ скориј окончати надалисе, паде Царь Фрідріхъ близъ Сірійскогъ града Селеукіја съ једногъ глибовитогъ пѣта у рѣкѣ Селеукъ 10 Јан. 1190, и утопише. Млађи сынъ и ћеговъ Фрідріхъ доспе до Христіанскогъ лежира (лагера) съ 5000 војника; но и онъ (Фрідріхъ) у почетку слѣдбюћегъ лѣта, кадъ обсађеногъ града Птоломеј отъ кѣжне болести умре.

1190 л. стигнъ Французскиј и Ен- глезкиј кралјви у Палестинѣ моремъ. Јошть пре нежели се къ градѣ Птоломеј стигли, већь се опазила између ове нације ревнивостъ. Приспѣ ожидаемо време, и Христіани такш жестоко почија градъ Птоломеју бити, да в Саладинъ 13 Јул. 1191 съ тымъ уговоромъ, да Христіанскимъ союзницама 200000 Греческихъ дѣката у име војничкогъ трошка плати, градъ предати морао. Первый є у градѣ Птоломеју Аустријскій кнезъ Леополдъ ушао и Аустријску заставу на квадратадио. На ово прехрабро Аустријскогъ Кнеза дѣло, такш се Французскиј и Енглезкиј кралјви огорче, да таки заключе натрагъ у Европѣ вратитисе. Краль Французскиј што намысли, то и учини. А и Рихардъ, кадъ є башъ већь близъ Јерусалима стигао, бude отъ свои Принцева принѣхенъ прекинути војну. Неповольно є Рихардъ обратио отъ Јеру- салима лице свое говорећи „Тко нема храбости Спасителя гробъ освободити тай незаслуже да га и види“: — Вративши се у Птоломеју и заключивши съ Саладиномъ миръ, доће 1 Септ. 1192 у Европѣ натрагъ.

Опетъ се на ново морао Папа Римскиј Іоанциј III. Палестинскогъ посла прихватити. Популѣ къ свима кня- зевима побѣдителна къ светомъ походу посланіја. Разда татма и разбойницима о- прощателна, слѣжительница безъзнанія нѣ- гостија: ра, отѣстытел а писаніја, кои бы-

у крестоносный походъ дошли. Скѣпіе
нѣко число и Графова и Сердара Фран-
цѣски. Венеціаніи имъ дадѣ за новце ра-
анѣ и лађе, на коима до Цариграда до-
брode. У то време у Цариградѣ вѣли-
чайше беззаконіе царствовало и разнѣ-
шнство. Почнѣ се безпослени Францѣзи
съ Грецымъ кавджити, пакъ и немысле-
ни вишна Іерусалимъ кѣдѣ съ пошли,
отиѣ отъ Грека царствующій градъ 13.
Maia 1204. Поставе Графа Балдина за
Цара, и шеню у Константінополю в
дно ново такш названо Латинско Царство
кое є 57 л. трајло. Балдинъ II., петій
већь Латинскогъ царства Царь, изгуби
на вѣки престолъ свой 25. Iul. 1261. побѣж-
денъ отъ Михаила Палеолога, кои је у Виен-
ни у градѣ Никеи обиталище свое и-
мао. *)

Овимъ храбримъ сходніе рећи оти-
манѣти Францѣза, небде Палестінцы-
ма помогнѣто. Опеть умоли Папа Іо-
нценциѣсь Краља Венгерскогъ Андрею и Нѣ-
мецке князеве да бѫдѣ Палестинскимъ Хри-
станима у помоћи. Умолѣни кренѣсе 1213
л. на пѣтъ. Но они исти юшть пѣтемъ,
не видѣни Палестине, кое отъ глади, кое
пакъ отъ умора помрѣ. Многи падоше
кѣпцима отъ робля у рѣке, бѫдѣ Тѣр-
цима продати у Егулетъ.

Доцніе подигна нозый крестоносный
походъ Фрідріхъ II. Нѣмецю Рицкій
Царь. Кренесе 1228 у светѣ землю, и
кадъ тамш съ храбрыма своима Нѣци-
ма срећни и благополучни стигнє: при-

нѣде Вавулонскогъ Слтана Мартамбесе-
ца 1229, на десетъ година, за Христіане
спасителный заключити миръ Силомъ
овога припадне Нѣцима Іерусалимъ, и
сва дрѣга отъ Саладіна завоевана мѣста
и градови. Свѣтлыи в уходомъ Царь
Фрідріхъ у Спасителя градъ ушао; и
кадъ се са смиреніемъ и благоговѣн-
ствомъ къ степени олтара Божегъ при-
ближи, у присѣтвію радости воскли-
цаоћегъ неизброенномъ Христіанскогъ на-
рода, положи си собственомъ рѣкомъ
своемъ крѣнѣ отъ княжества Палестін-
скогъ, и бѣде за Краља Іерусалимскогъ
проглашенъ.

После овога юшти јанъ и постѣ-
дний походъ ишао је 1248 у Палесті-
нѣ. Предводитель овогъ быо је Лѣдвікъ IX
краљ Францѣскиј. Онъ у тежкой вѣкѣ
болести завѣтвсе, ако оздрави, у Па-
лестинѣ ићи воевати. Станъ нѣговъ зло
в тамш прошао. Орѣжіе, гладъ и болесть
свакай дань је отъ нынѣ хилядама косило.
Многи бѫдѣ заробљни и међу нынѣма
и сам旈и краљ. Временсмъ за силнѣ сум-
нѣ новаца исѣписе, и текъ 1254 изгуб-
ивши цѣо станъ, доспе у краљвинѣ
свою натрагъ.

Отъ тогъ доба кениаше нико волѣ
Христіанима у Палестинѣ на помоћи ићи.
1291 и послѣдне године мѣсто Итоло-
мею отиѣ Тѣрци отъ христіана и отъ
тогъ времена и до данаšь у Тѣрской
власти стои.

САВЕТИ ЗА ЖЕНСКІЙ ПОЉ одъ Милоша Радоичића.

Пуна је опасности, драга моя Ми-
лице! она стаза, по којој ты садъ, мла-
дости твоє време проводећи, одашъ. А
и сама добро знанъ, колико је већъ досадъ
твои другарица на веки несрећны по-
стало, пре него што су дичнай венацъ
супружеске любави, и самъ благословъ
Божіј задобили. Шабашъ у оно исто доба

*) Докъ съ у Цариградѣ Францѣски
Графови владали, donde съ Гречес-
кимъ Цареви у Никеи обитавали, а
имениш Алексій Агель Комнинъ,
Алексій, Исаака Агела синъ, Алексій
Дѣка Марцифль или Туранъ,
Феодоръ Ласкаръ, Ішанъ! Дѣка Ва-
тацъ, Феодоръ Юнішъ, Ішанъ, Фео-
дора Ласкаря синъ, Михаилъ Пале-
ологъ.

кадъ су одъ неизброяни ласкателя обколоне, себе за на векъ срећни ма држале, лажљивымъ речма нјовимъ верујоћи — стрела јй вечно несреће устрелила! Зато допусти да ти неколико речји пробеседимъ, жељећи, да ти тако на младо срце твоје падну, као семе на плодну земљу. Я ти се овде не на мећемъ силомъ за та-ковогъ учитеља, који подломъ гордошћу и славомобијемъ обузетъ, диктаторскимъ тономъ явно проповеда и заповеда, како се владативала; —нити самъ одъ они, који осећајући витка и нѣжна осећања у лепомъ полу, гледе и трудесе свакојко, како бы га своимъ лажљивимъ извјешћимъ и наговара-нѣмъ до найгоре беде и несреће, овели—не! Боже сачувай! Я ти ово говоримъ као братъ сестри, као Србинъ Срб-кињи, кој правомъ и искреномъ лю-бављу къ теби дише. А кадъ ти кажемъ да као Србинъ говоримъ, онда ту нема лажљивы речји, ту нема обожавања, као што садъ обично у данашњимъ свету лас-кательчиње. Онай је правый Србинъ, комъ је оно на срцу, што на језику; кој онако суди имисли, као што говори—дакле и оне ће праве Србкиње быти, кое одсадъ свакојко ласкателя савете избегавале, и саме праве се истине држале буду, ма да кадкадъ и неби јимъ башъ по воли била. А да је Србинъ и срцемъ и душомъ својој домо-вини одданъ, и да чистомъ верношћу прама нјой дише, лако ћешъ се и отудъ уверити моћи, кадъ погледъ твой на пре-ђашњость бациши, и видишъ, да је готовъ био и последњу капъ крви за владателя свогъ и свою домовину пролити! — Прими-
• дакле, драга моя Милице! и одъ мене ово неколико речји, коме је оно не перу, што и на срцу!

Ты јоштъ непознаши оне велике опасности, којима је цветајућа младост твоя подложена. Теби се садъ мили, што си великимъ ятомъ твоји почитателя и обожателя обколјена, али добро знай;

да је по свой прилици онай, за тебе и твој поштенје најопаснији, који се нај-већија допада. Ово је једна за твој срце непрјатна, али права истина! Вро велика слабост стон лепоме полу на путу, да не може себе одъ многи ласкателя са-чувати, да не може праву и добродѣтелну любавь, чиста и срдачна осећања одъ по-длогъ улагивана као што треба разлико-вати. Слабост је овај сукња, највећа страсть, која у обните лепимъ поломъ сильно влада. Сукња многи невини суза узрокъ била, — суза, кое су невину, ал' несрећну женску крозъ цес овай жи-вотъ пратише! А я бы радъ био да те-бе, драга Милице! одъ ове опасности ослободимъ; да ти оне узроке дове-демъ, кое сујти воде, да ји познаши и на веки презрешь, и тако, надамъ се, да ћешъ одъ сваке беде и опасности сачу-вана быти!

Я се добро опоминjemъ, да си сама обичай имала често говорити: да на оне младиће мрзишъ, који на очигледъ друго мысле и осећају; па јли могуће, кадъ овако зрело судину и говоришъ, да оне, кој тебе у очи превеће хвале и до неба дижу, кој као робови око тебе пузе — јли могуће, велимо, да све оваке люде не презирешъ? Можешъ ли трпити, да на твоје уши слушашъ, како те анђеломъ земнимъ зову. а да се не застыдишъ?, Можешъ ли га безъ стыда погледати како ти на очигледъ говори, да си богиня овога света? О нема веће опасности за невиний женскиј полъ одъ овы подлы ласкателя, који највећој беди и неволи, а и самой пропасти воде! И ты опеть любкимъ смејомъ нјову беседу пратишъ, и тимъ показујешъ, да радо такове жертве, теби принешене, примашъ? Но знай драга Милице! да ти се они сами после ругаю, и твоју слабост изсмејавају, која се тако лако показати дај. Они се, као непрја-тельни радую, што су ону стазу нашли

којомъ се управо къ твоиъ срцу приступити може; а кадъ си већъ доле дошла, да радо ласкателѣ и ныюва улагиваніа къ срцу примашъ, то чема за тебе спасенія, то је теби већъ моя Милице! давно спевана песма, и ты ћешъ се не само одъ света, него и одъ самы речї твои стыдити и срамити! Чемой ји дакле пуштати, да се твомъ срцу приближу. Моя бы найвећа жеља была, да ты при оваковомъ ласканію, улазакъ къ ићноме срцу твоме тако затворицъ, да се ни једна речь ићнога у ићнга увући не може. Неће они бадава предъ тобомъ по прау пузити, нит' ће се трудити бадава, датолике лажи измышљаваю, и да те што пре на свою страну привуку. Они изките свою жертву свакој кимъ цвећемъ ивенцима, пакъ ју теби носе на олтаръ, како бы ти се пре допала!

Но дай да видимо и у самомъ дјелу, да ти где које истините догађаје на памет доведемъ, да ясно увидишъ, каква грда опустошенија чини подла суета кодъ женскогъ пола! Добро знашъ, како је сирота Любича страдала, и у каквой се садъ беди и неволи налази. Где су садъ ићни онолики ласкателѣ и обожательи? Где су они, кои су предъ ињомъ по прау пузили, само да бы и јданъ ићнъ погледъ задобити могли? Гледай! они се сви разиђоше и оставише ју на веки, као годъ што лентири чине, кои се угомилама око доле лепогъ пролетногъ цвета баве и око ићнга облећу, докъ онъ неувене и непропадне, а они после оставе га, па кудъ кој опетъ другоме цвету долећу, — Тако Любича садъ усамљена тужи и ядикује, и прохлиње сама свой животъ; а зашто? Србо се сасвимъ была своимъ ласкателима поверила, кои о добру нит' мысле, нит' раде. Ахъ! и ићнъ обезсврћенъ невиности венацъ увенуо је на веки, и лежи садъ подъ ногама.—Даница садъ, текъ види, како бы добро и паметно учинила, да ни је оно све за готовъ новацъ примала и за истину држала, што су јој

ићни обожательи говорили, и да суета путъ къ срцу ни је отворила! Она садъ усамљена сузе непрестано рони, али све је доцкань. Она је преће савете свогъ добrogъ пратија одбацивала, и себе пепријатељу поверила. А садъ скривена одъ белогъ света до саме смрти своју ће суету оплачивати!

(конацъ слѣдује)

ПЧЕЛА И МУВА

изъ Шиллера.

одъ Дим. Поповића.

Сдномъ спази пчела, да је мува слетила на ићну кошницу Шта ћешъ ты овде, замјта је лютито, како смешъ ты једно жалостно створенје приближити се нама, кое смо царице по воздуху.

Вы пчеле имате право, што се тако лютите; одговори мува сасвимъ ладнокрвно. Заиста сваки је безъ памети, кој има волю мешати се са осветомобиљимъ створенјемъ, како што сте вы.

Шта ты ту придикујешъ, настави пчела, заръ ты не знашъ, да нема памет, и његъ рода одъ настъ? Мы имамо најспасителніје законе; шта више то намъ на честь и дiku служи, што ни једна држава ни је тако мудро уређена, као наша. Мы сисамо само најмирисавіје цвеће, и нашъ медъ, кога правимо, тако је красанъ као нектаръ (напитакъ стары Богова). — Чисти се одавде ты безстыдна лажо, коя само досадно зучешъ, и одъ блата и остале нечишће живиши.

Мы се ранимо, као што можемо, продужи мува. Сиротина ни је погрешка, али срдња заиста је велика погрешка. Вашъ је медъ истина сладакъ, али ваше срце горчіје и одъ једа. У вашој законо-давној књизи вы сте до душе мудре, али је ваша наравь пакосна. Збогъ освете, коју на ваше непрјатеље изливате, пропадате саме, тако да васъ живота стаје.

Наука.

Илого је болѣ, више поштеногъ спраца и у свему умерености, него ли особиты дарова и властитостіји имати.

ГЛАСОНОША.

Нв. ц. и кр. апост. Величество благонизволило је бывшегъ првогъ Вицешпана Саболиче вармеће, Емерика одъ Ярмай кр. унгарскимъ дѣйствителнимъ совѣтникомъ наймилоствије наименовати.

Нв. ц. и кр. апост. Величество благонизволило је за воспитање римокатоличне отечествене младежи основање одъ петъ иншитутата, у коима ће се учитељи изображавати, наймилоствије рѣшити. При овымъ иншитутима служећи професори добијат ће свою плату изъ епархијалне кассе. Исти иншитути быт' ће у Пешти, Сегедину, Мишколцу Иршекујвару и Великој Канчижи.

Нв. ц. и кр. опост. Величество благонизволнило је допустити, да се у Пешти занатлиска школа подигне; у првој класи предават' ће се на маџарскомъ језику економичне, у другој комерцијалне, у трећој пакъ техничне науке. Плата учитељска, коју ће епархијумъ издавати, бытће 600 — 800 ф. спр.

Пешта. Одъ 6 до 13 т. м. овуда је прошло за горић предѣле: пишенице у 16 лађиј 71.050, наполице у 3 лађе 11.000, ражи у 3 лађе 7.500, зоби у 19 лађиј 83.500, вчма у 2 лађе 5.000, репиће у 3 лађе 9.000, прос у 2 лађе 1.000 вагана, олая у 2 лађе 1.400 мажиј.

Пешта 12. г. У данасъ држаномъ засѣданју Матице Србске предузето је било избирање учредника Лѣтописа Србскогъ, којомъ приликомъ Благор. г. др. Јованъ Суботић, кр. цензоръ србски и влашки книгач, који је био за време учредничтва Лѣтописа на себе примје, задржао је исто и у напредакъ.

КЊИЖЕВНЕ ВѢСТИ.

Изъ Пеште. Овде ће на ческомъ језику „съ почеткомъ Фебруара будуће године на свѣтъ изыти „Путописъ, садржавајући путованије по горњој Италији, а отудъ крозъ Тиролску и Баварску, съ особитимъ огледомъ на славенске елементе, год. 1841 учинено и описано Јованом Коларомъ.“ Дѣло ће саставити изъ три части: у 1. описане је задувавска Угарска и Илирија; у 2. Млетке и Ломбардји; у 3. Тиролска и Баварска, съ постојнимъ сматранјемъ дѣлованија, земљописа, умѣтности, језика, народни обычая, игрѣ, и остали појављенја

у тимъирајима, у колико на славенскиј животъ утичу. Приклопљен ће быти образи: 1) Развалине храма Салаварскогъ надъ Блатономъ, првый путъ по словенскомъ кнезу Привину основаногъ. 2) Велянъ и Велянка съ отока Крк; 3) Набрежје Славена у Млеткама. У прилогима дати ће се: 1) Латинска Кроника или споменици о Салавару, изъ архиве тамошњегъ намастира списана, нѣкадъ по Доминику Јанке; 2) Извѣстїја о граду и намастиру салаварскомъ у чланцима собора кралевине Угарске; 3) Етимологично-исторична разправа о рѣчи глуубъ (columba palumfa) съ обзиromъ на Славо-Венети и Латине у Италији. — Цѣлому дѣлу придать ће быти Словникъ славенски умѣтника свијо племена, имено живописца, рѣзаца, ваятеля, ливача, и архитекта, одъ најстаријихъ времена до данашњегъ вѣка, съ краткимъ описанјемъ њивота и најзначајнијихъ производа. — Цѣло дѣло ће быт' ће на 25 табака, на највећој осјини, штампано; одъ чега већа част већ је готова. Писмена су ново лита; папиръ машинскиј. Цѣна є предплате 2 фр. 10. кр. спр., а рокъ до 1. Фебруара. Оида ће повишена дућанска цѣна наступити.

Јованъ Коларъ.

Изъ Загреба. У Гаевој печатнији штампа се Прегледъ земљо-и државописни Европе одъ Аћимија Павлетића.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

У Москви сѣдиши су у кавани при једномъ столу четири карташа, између кои једанъ Талјанић бијаше, који једанъ одвећи драгоценъ прстен имајаше. Овай се једномъ за иљговы леђи сѣдећемъ Русу одвећи допадне, и замоли га, да бы му дозволио болѣ тай прстен огледати, што му Талјанић и дозволи Русу у познавању драгоценогъ камена вѣшти изкуси, да је прстен одвећи драгоценъ, пакъ заштита притежателя, пошто бы га продао. Овай му одговори: каменъ у томъ прстену је фалишино, и я га продати немогу. Русъ мыслећи, да вредност прстена непознае, замоли га по другији путъ, да му истиј на кратко време уступи, и даде му за иљгово увѣренје, да ће прстен натрагъ донети, три друга, одъ веће вредности, прстена, пакъ отиде кулунџији и заштита га, што је прстен вреданъ? Овай прстен прегледи и рекне, да је хиљаду рубљији вреданъ, увѣравајући га, да одъ овогъ никадъ лѣпшији, равнији и изъ чистија воде каменъ у прстену видио није. Русъ потри таски натрагъ у кавану, и Талјанић прстен натрагъ даде, замоливши, да му га прода. Талјанић му по другији путъ рекне, да је прстен фалишанъ и да га продати неможе. Русъ

у мысли овде добаръ пазаръ учинити, почне му 4, пакъ после 5, а потомъ и 6 хиляда рубльй обрицати, и тако Таліана, да му прода, мучити. Таліанъ на последакъ устане, и снимъ онде налазењима се каже: „Господо моя! вы сте сви чули, да самъ овомъ господару казао, да в прстенъ фалишанъ; но будући да се неће прстена да мане, то му га за 6 хиляда рубльй иродась! Русъ извади таки новце, преда Таліану, и съ радосћу прстенъ прими. Другиј дјенъ у ютру отиђе кулуцинъ, и съ веселымъ срцемъ каже му, да је ючерашији прстенъ добио, и покаже га кулуцинъ. Овай прегледавши прстенъ каже му, да никадт јошъ, како што се послал, тако и великоисти каменя тиче, два једначији прстена видјо нисе, него овай је ючерашији, съ томъ само разликомъ, што је каменъ ючерашији прстена драгоценъ било, а овога је фалишио. Русъ кадъ чуе поче викати. Отиде полицији и даде, Таліана тражити. Но на његову несрћу чуе, да је тай истый, кога онъ тражи, јошъ ючерь одпутовао.

(Енглеско гостолюбје.) Господинъ Фресартъ поје 2 - огъ Сент. о. г. у трктеръ на ручакъ. Сви су већъ столови пуни били, само при једномъ сједио је једанъ господинъ, премда је за њинъ 4 доста места било. Г. Фресартъ учтиво приступи господину томъ молећи га, да бы мудонустю занѣговъ столь сјести. „Съ драге волѣ“ одговори овай. Садъ се г. Фресартъ посади, и заједно су јели, безъ да су једне рѣчи проговорили. Овай првый био је съ ручкомъ пре готовъ; устане и оде домаћину да плати. Мало за тымъ дошавшији домаћинъ пита г. Фресарта, шта је јо, и жељи ли јошъ што јести; нашто му г. Фресартъ одговори: „Кадъ будемъ готовъ, я ћу васъ звати“. Ал' садъ требада знамъ, рече домаћинъ, еръ Милорду, кои је съ вами ручачо, иже што је хитно; а хоће да за васъ плати.“ — „Мой ручакъ хоће да плати! јели тай господинъ лудъ?“ — Фресартъ устане и поје стилу, законъ је Милордъ сједећи зубечачкао и одговоръ очекивао, па рекне му: „Милорде, я вамъ по хиляду пута благодаримъ, што сте тако добри били, те сте ми допустили, да за вашъ столь сједнемъ, и то је за мене доста; зато допустите ми, да је самъ мой ручакъ плати!“ — „То вамъ, мой господине, не могу допустити; јеръ я познаемъ законе гостолюбја, и хоћу да вамъ докажемъ, дасе они тако исто у Енглеској као и

у Французкој знају испунијавати. Вы сте за монъ столомъ ручали, я хоћу за васъ да платимъ!“ Садъ се почну све живље и живље препирати тако, да се пайисле и потуку, кое чувши домаћинъ, дође и разводи ји. Ал' Милордъ, који је Фресартъ главу стакломъ разбјо, дође предъ судъ са завјеномъ главомъ; овай осуди да г. Фресартъ збогъ злы обстојтелства само 150 франка плати.

С Т Е Ч Е Н И Е

за Кафедру Мађарскога језика у народној Карловачкој Гимназији.

Опредѣленије Патроната овдашић народне Гимназије отъ 30. Јануаріа 1841. г., коимъ је оскуђевао ћа при Училишцу овомъ мађарскога језика Кафедра подигнута, и са годишњомъ платомъ отъ 600 фр. В. В. и 6 хватиј горећи дрва скопчана, и кое је Конкурсомъ отвореномъ чрезъ Новине народне обнародовано било, остале збогъ упразненя Архиепископскога Престола до данасъ не испунијено. — Уважавајући времену и цјели сходну Карловчани, као основателя, и одржитеља Інштитута овогъ жетљу, благоволје је Высокопреосвященнији Господинъ Архиепископъ, и Митрополит нашъ Господије Рајачић је у патронатскомъ подъ своимъ предсједанијемъ дана 14. Окт. држаномъ засједању, го-реноменуто патронатско решење обновити, и воз-носеће се Стечене на 19. и 20. Фебр. Каљ. стар-буд год. обновити дати, на кое се дане сви они у мађарскомъ језику искусни позивају, кои бы воли- имали језикъ овай, и његову Литературу на реченој Кафедри предавати, да съ нуждыми о моралитету, и способности својој свидјетствама, снабдиши ради устменогъ и писменогъ држати се имућегъ испита Патронату лично представи. Иште се отъ њини морални, и религиозна примјерност, са превос-ходствомъ совершење Науке Философске, и осимъ језика мађарскога као преподавајемогъ, точно Срб-скога и Латинскога, на којима ће се онай препо-давати, познанство. Немачки и Влашки језикъ, препорука ће бити за Бандідата у прочима равнными, отмѣстиво ја.

У Карловци 31 (18) Окт. 1842.

Патронат Гимназије.

Карловачке.

Издаватель Димитриј Јовановић Учредникъ Милоши Поповић (Bastei-Gasse Nr. 349.

УПЕШТИ . словима Баймолови мъ.